

Sygn. akt VII U 188/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 marca 2016 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Małgorzata Kowalska

Protokolant sądowy Agnieszka Goluch

po rozpoznaniu w dniu 21 marca 2016 roku w Lublinie

sprawy M. K. (1)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o prawo do emerytury

na skutek odwołania M. K. (1)

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 9 stycznia 2015 roku znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala M. K. (1) prawo do emerytury od dnia (...) roku.

Sygn. akt VII U 188/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 stycznia 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił M. K. (1) przyznania prawa do emerytury, gdyż wnioskodawca nie udokumentował 15-letniego okresu pracy w szczególnych warunkach (k. 36 a.s.).

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł M. K. (1) domagając się jej zmiany i przyznania prawa do emerytury. Wskazał, że pracował w warunkach szczególnych nie tylko w okresach zaliczonych przez ZUS ale również podczas zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) (...) jako mechanik samochodowy. Praca ta związana była z naprawą samochodów ciężarowych, wykonywaną w kanałach remontowych (k. 2 a.s.).

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując argumentację zawartą w zaskarżonej decyzji (k. 3 a.s.).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

M. K. (1), urodził się w dniu (...), ukończył (...) Szkołę Zawodową w D., w zawodzie mechanika.

W dniu (...) roku złożył wniosek o emeryturę, w którym wskazał, iż jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, i jednocześnie złożył wniosek o przekazanie zgromadzonych tam środków na dochody budżetu państwa. Przed organem rentowym udowodnił 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych oraz uzupełniających. W tym zakład zaliczył wnioskodawcy 13 lat, 9 miesięcy i 1 dzień okresów zatrudnienia w szczególnych warunkach tj. okres zatrudnienia 11

września 1989 roku do 13 października 1996 roku w Wojewódzkim Pogotowiu (...) ZOZ w L. oraz od 25 sierpnia 1978 roku do 28 lutego 1983 roku w (...)w P. (okoliczności bezsporne).

Okresu zatrudnienia w (...) Spółdzielni (...) w P. nie rozpatrywano pod kątem zaliczenia do okresów zatrudnienia w warunkach szczególnych, gdyż wnioskodawca nie przedstawił świadectwa zatrudnienia w warunkach szczególnych za ten okres.

W toku postępowania ustalono, iż M. K. (1) od dnia 1 marca 1983 roku rozpoczął pracę w (...) Spółdzielni (...) (...) w P., Punkcie Skupu (...) – warsztacie mechanicznym w A. na stanowisku mechanika samochodowego (umowa o pracę – akta osobowe – k. 14 a.s.). W kolejnych angażach jako zajmowane stanowisko niezmiennie wskazywano mechanik samochodowy (angaże – a.o. – k. 14 a.s.). Do końca zatrudniona do 31 października 1988 roku nie uległo ono zmianie (angaże, świadectwo pracy – a.o. – k. 14 a.s.).

Wnioskodawca od początku zatrudnienia do czasu rozwiązania stosunku pracy pracował w A., w warsztacie należącym do Spółdzielni (...). Było tam zatrudnionych dwóch mechaników. Do jego obowiązków należała naprawa samochodów dostawczych marki (...), samochodów ciężarowych marki R., przyczep, ciągników (...) oraz innego sprzętu rolniczego stanowiącego bazę sprzętową Spółdzielni. Samochodów było około 15, były to samochody używane, często się psuły. W warsztacie znajdowały się dwa kanały remontowe, natomiast samochody, których nie można było naprawić na tych wewnętrznych kanałach mechanicy naprawiali pracując bezpośrednio pod samochodem, z powodu braku kanału zewnętrznego. Z tego tytułu otrzymywali dodatki pieniężne za pracę utrudnioną. Do obowiązków skarżącego należały naprawy i regulacje hamulców, wymiana części zawieszenia pojazdów, naprawa i wymiana skrzyni biegów, sprzęgieł, wymiana oleju silnikowego. Wszystkie te czynności wymagały pracy w kanale naprawczym, pod samochodem. Gdy nie było możliwości najechania nad kanał naprawy dokonywano leżąc bezpośrednio pod samochodem. W późniejszym okresie wykonano w Spółdzielni kanał najazdowy, zewnętrzny (zeznania wnioskodawcy – k. 10v-11 a.s. w zw. z k.31 a.s., zeznania świadków: M. K. (2) – k. 24v-25 a.s., S. W. – k. 25v-26 a.s.).

Powyższy stan faktyczny ustalony został na podstawie powołanych dowodów. Przesłuchani w sprawie świadkowie byli również pracownikami (...) Spółdzielni (...) w P., w okresie zatrudnienia tam wnioskodawcy, z tym że M. K. (2) pracował bezpośrednio z M. K. (1), na tym samym stanowisku mechanika samochodowego, natomiast S. W. pracował jako kierowca i widywał się z wnioskodawcą regularnie ale przy okazji oddawania samochodów do naprawy. Świadczenie mieli więc szczegółową wiedzę na temat obowiązków wykonywanych przez wnioskodawcę. Zeznania przesłuchanych w sprawie świadków i wnioskodawcy były zgodne i ze sobą korelowały jak również z dokumentacją pracowniczą wnioskodawcy. Sąd obdarzył je walorem wiarygodności w całości – świadkowie są osobami obcymi dla odwołującego, zeznawali oni zgodnie ze swoją wiedzą na temat obowiązków jakie wykonywał w spornym okresie wnioskodawca. Nieścisłość dotycząca daty rozpoczęcia zatrudnienia jaką zarzucił świadczeni M. K. (2) pozwany nie wpływa na ocenę Sądu w tym zakresie – jak wynika z akt kapitałowych M. K. (2) dołączonych w niniejszym postępowaniu rozpoczął on pracę w Spółdzielni (...) parę miesięcy po wnioskodawcy, wcześniej razem pracowali również w (...) w P., z siedzibą w B.. Data początkowa jego zatrudnienia mogła mu się więc pomylić, tym bardziej że okoliczności om których zeznawał miały miejsce ponad 20 lat temu.

Należy zaznaczyć, że Sąd nie jest związany żadnymi ograniczeniami w postępowaniu dowodowym w sprawach ubezpieczeń społecznych, które obowiązują w postępowaniu przed organem rentowym. Zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym, wszechstronnym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Przepis art. 473 k.p.c. wprost stanowi, że w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i przesłuchania stron. Powyższe oznacza, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, a ich dopuszczenie za celowe. Z kolei ustalenie przez Sąd w toku postępowania odwoławczego, że dana praca była wykonywana w szczególnych warunkach jest wystarczającą podstawą do uznania wykonywanej pracy za pracę tego rodzaju (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 lipca 1997 roku, II UKN 186/97, OSNP z 1998 roku, Nr 11, poz. 342; z dnia 21 września 1984 roku, III UZP 48/84, LEX nr 14630; z dnia 10 marca 1984 roku III UZP 6/84, LEX nr 14625).

Warunkiem uznania za pracę w warunkach szczególnych jest wykonywanie w pełnym wymiarze czasu pracy stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2007 roku, III UK 27/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 325; z dnia 19 września 2007 roku, UIII UK 38/07, OSNP 2008 nr 21-22, poz. 329; z dnia 6 grudnia 2007 roku, III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008 roku, I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 i z dnia 24 marca 2009 roku, I PK 194/08, LEX nr 528152 oraz z dnia 1 czerwca 2010 roku, II UK 21/10, LEX nr 619638). W związku z tym niedopuszczalne jest uwzględnianie do okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika. Od tej reguły istnieją odstępstwa. Pierwsze z nich dotyczy sytuacji, kiedy inne równocześnie wykonywane prace stanowią integralną część większej całości dającej się zakwalifikować pod określoną pozycję załącznika do wskazanego rozporządzenia (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 grudnia 2007 roku, III UK 62/07, LEX nr 375653; z dnia 5 maja 2009 roku, I UK 4/09, LEX nr 509022 oraz z dnia 11 marca 2009 roku, II UK 243/08 i tam powołane wcześniejsze orzecznictwo). Drugie odstępstwo dotyczy przypadków, kiedy czynności wykonywane w warunkach nienarażających na działanie czynników szkodliwych dla zdrowia mają charakter incydentalny, krótkotrwały, uboczny (zob. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2008 roku, I UK 210/07, OSNP 2009 nr 5-6, poz. 75 oraz z dnia 22 kwietnia 2009 roku, II UK 333/08, LEX nr 1001310). Wykonywanie przez cały czas pracy wyłącznie pracy w szczególnych warunkach jest praktycznie bowiem niemożliwe w żadnym procesie technologicznym i nie było intencją ustawodawcy przyznanie prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym wyłącznie osobom, które przez pełną dniówkę roboczą nie wykonują żadnych innych czynności poza wymienionymi w wykazie A. Jak wskazują przytoczone wyżej poglądy Sądu Najwyższego w ramach pracy w warunkach szczególnych wykonuje się także inne czynności mające związek z tą pracą.

W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony materiał dowodowy pozwala na jednoznaczne przyjęcie, że wnioskodawca wykonywał pracę w warunkach szczególnych na stanowisku mechanika samochodowego od 1 marca 1983 roku do 31 października 1988 roku (5 lat i 8 miesięcy). Uznaniu temu nie przeszkadza fakt, iż wnioskodawca wykonywał również prace bezpośrednio pod samochodem, z powodu braku zewnętrznego kanału naprawczego. Wykonywał on wówczas wszystkie czynności, które musiałby wykonać pracując w kanale, dodatkowo zaś jego brak był utrudnieniem, za które otrzymywał specjalny dodatek pieniężny.

Powyższa praca jest pracą wymienioną w wykazie A w dziale XIV, pozycja 16 – „Prace wykonywane w kanałach remontowych przy naprawie pojazdów mechanicznych lub szynowych” rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.).

Ustalenie, że wnioskodawca pracował we wskazanym okresie w warunkach szczególnych przesądza o uznaniu odwołania za zasadne, gdyż okres 5 lat i 8 miesięcy, uznany w niniejszym postępowaniu, jest wystarczający do uzupełnienia okresów zaliczonych przez ZUS do okresów pracy w warunkach szczególnych (13 lat, 9 miesięcy i 1 dzień) do wymaganych 15 lat.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 roku, poz. 1440 ze zm.), mężczyznom urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 65 lat - dla mężczyzn oraz okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27. Emerytura taka przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu,

na dochody budżetu państwa. Od 1 stycznia 2013 roku nie jest wymagane rozwiązanie stosunku pracy przez ubezpieczonego będącego pracownikiem.

Według art. 32. ust. 2 za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Ustęp 4 stanowi natomiast, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie, których osobom wymienionym w ust. 2 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Zgodnie z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Według § 3 cytowanego rozporządzenia za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczanymi do okresów zatrudnienia. Natomiast § 4 ust. 1 rozporządzenia stanowi, że pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym, co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Jednocześnie przepis art. 1 § 2 rozporządzenia stanowi, że właściwi ministrowie, kierownicy urzędów centralnych oraz centralne związki spółdzielcze w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustalają w podległych i nadzorowanych zakładach pracy stanowiska pracy, na których są wykonywane prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazach A i B.

Sumując powyższe, aby nabyć prawo do emerytury wnioskodawca musiał spełnić łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnąć obniżony do 60 lat wiek emerytalny;
- 2) nie przystąpić do otwartego funduszu emerytalnego (bądź będąc jego członkiem, złożyć odpowiednie oświadczenie o przekazaniu zgromadzonych tam funduszy na dochody budżetu państwa);
- 3) na dzień 1 stycznia 1999 roku udowodnić:
 - a) co najmniej 15-letni okres wykonywania prac w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze oraz
 - b) staż pracy w wymiarze co najmniej 25 lat.

W ocenie Sądu Okręgowego wszystkie te przesłanki zostały przez wnioskodawcę spełnione, toteż należało ustalić M. K. (1) prawo do emerytury od dnia (...)roku, od dnia złożenia wniosku o emeryturę.

W tym stanie rzeczy, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w wyroku.